

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.I.30.290/2012/7.szám

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Balázs Péter ügyvéd által képviselt **(felperes neve, címe)** alatti székhelyű felperesnek - a Dr. Radics György Viktor Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Radics György Viktor ügyvéd) által képviselt **(alperes neve, címe)** alatti székhelyű alperes ellen bérleti díj megfizetése iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2012. június hó 5. napján kelt 8.G.40.037/2012/6. sorszámú ítélete ellen az alperes részéről 7. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben megváltoztatja**, mellőzi az alperes marasztalását a másodfokú ítélet meghozatalát követően esedékessé váló szolgáltatási díjakban, és kötelezi az alperest, fizessen meg további 38.551.368,- (Harmincnyolcmillió-ötszázötvenegyezer-háromszázhatvannyolc) Ft-ot és ennek 2012. július 1. napjától a kifizetésig járó, az elsőfokú ítéletben meghatározott mértékű kamatát.

Ezt meghaladóan - a 2012. november 1-től kezdődő időszakra vonatkozóan - az előterjesztett keresetet elutasítja.

Az alperes által fizetendő elsőfokú eljárási költség összegét 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) Ft-ra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 300.000,- (Háromszázezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

A le nem rótt 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) Ft fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

INDOKOLÁS:

Az alperes jogelődje - a **(jogelőd neve)** - és **(település neve)** Város Önkormányzata 2006. június 1. napján közbeszerzési eljárást követően PPP konstrukcióban szerződést kötött a **X...** Kft-vel, valamint a **Y...** Kft-vel, akik vállalták, hogy a közbeszerzési kiírás műszaki feltételeinek megfelelő sportcsarnokot építenek fel az önkormányzat tulajdonában maradó **(település neve) 1....** helyrajzi számú telek e célra elhatárolt 17654 m² területű részén úgy, hogy a felépítmény a pályázók tulajdonába kerül. Kötelezettséget vállaltak a felperesi projektársaság létrehozására is, melynek célja, hogy a szerződés alapján őket megillető jogokat gyakorolja, kötelezettségeiket teljesítse. A szerződés szerint a felperes üzemelteti az elkészült létesítményt, és azt „köz célú igénybevételre” az önkormányzatnak - 15 éves időtartamban - bérbe adja. A létesítményt ebben az időszakban a felperes üzemelteti, viseli az azzal kapcsolatos terheket, költségeket. Ezek közé tartoznak a közüzemi díjak, a közterhek, a karbantartás és felújítás költségei, a biztosítási díjak, továbbá minden, az üzemeléshez, fenntartáshoz, fejlesztéshez kapcsolódó költség és ráfordítás. Előírták a vagyon- és felelősségbiztosítás megkötését is. Kötelezettségei részét képezte, hogy az elhasználódó dolgokat pótolja, gondoskodjon a takarításról, karbantartásról, őrzésről, valamint az üzemelés teljes időtartama alatt a létesítmény reklámozásáról és a megfelelő mobil térerő biztosításáról. Vállalta megfelelő minőséget kínáló étel- és italárusító üzletek működtetését.

Az ellentételezésként fizetendő „szolgáltatási” díjat két szeletre bontották: annak „A” szelete tartalmazza a finanszírozási, míg a „B” szelete az üzemeltetési költségeket. A havi díjat az alperes jogelődje és a helyi önkormányzat megosztva viselik a szerződés 10.4.1. pontja szerint. A 2007. évre előirányzott, összesen 286.110.557,- Ft + ÁFA összegű „szolgáltatási” díjból az alperes jogelődje bruttó 45.540.000,- Ft-ot vállalt megfizetni, a fennmaradó összeg a helyi önkormányzatot terhelte. Rendelkeztek arról, hogy az így előirányzott díj éves bontásban milyen számítási mód szerint emelkedik. Az „A” szelet vonatkozásában úgy rendelkeztek, hogy 2008-tól kezdődően a mindenkori tárgyévet megelőző évre vonatkozó éves szolgáltatási díj „A” szeletének értékét fix 2 %-os mértékű index alkalmazásával növelik, a megnövelt értéket csökkenti - felmerülése esetén - a tárgyévi refinanszírozási eredmény 30 %-át kitevő érték. A köz célú igénybevételi időszak utolsó évében - amennyiben ez nem egyezik meg a naptári évvel - alkalmazni kell a szerződés 10.6.2. pontjában foglalt arányosítást. A szolgáltatási díj éves „B” szeletének mértékét 2008. évtől kezdődően úgy számítják ki, hogy az adott tárgyévet megelőző évre vonatkozó éves szolgáltatási díjat - a szerződés 10.6.3. pontjában foglalt számítási metodika alapján - infláció alapú index alkalmazásával megnövelik, s ezt az értéket tovább növelik - felmerülése esetén - a szerződés 10.2.3.d) pontjában meghatározott egyedi költségnövelő tényező értékével. A havi díjtételek a teljes évi díjtétel 1/12 részét teszik ki. Amikor a köz célú igénybevétel törthónapot érint, a havi díjtételt a naptári napok alapján korrigálni kell a 10.4.2. pont szerint. Úgy rendelkeztek, hogy az infláció alapú indexálás során a felek az indexálással érintett első hónapot megelőző

- 3 -

Gf.I.30.290/2012/7.szám

második hónap és az azt megelőző 12. hónap közötti időszakra vonatkozó, a KSH által publikált általános (nem ágazati) fogyasztói árindex-változás (infláció) értékét veszik alapul

meghatározott képlet alkalmazásával. A szolgáltatási díj fizetése havi gyakorisággal, utólag történik.

A szerződés értelmében a felperes tárgyhavi szolgáltatását az önkormányzat igazolja, és a teljesítésigazolást mind a felperesnek, mind az alperesi jogelődnek megküldi. Az ez alapján kiállított számlán szereplő szolgáltatási díjat 30 napon belül köteles megfizetni a ráeső rész tekintetében az alperesi jogelőd, illetve az önkormányzat.

Fizetési kötelezettségének az önkormányzat - részben vagy egészben - rendszeresen eleget tett, az alperes ugyanakkor 2010. június 1. napjától kezdődően nem teljesített. A felperes szolgáltatása kapcsán így 2012. február 28-ig bezárólag 96.535.562,- Ft tartozása keletkezett. 2012. évben a havi szolgáltatási díj - indexálva - 4.818.921,- Ft.

A felperes keresetében 96.535.562,- Ft és részösszegenként eltérő - súlyozott középarányos - időtől számított törvényes mértékű késedelmi kamatának megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Kérte továbbá a még le nem járt szolgáltatási díjak tekintetében a jövőre nézve is a marasztalását. Csatolta a lejárt időszakokra vonatkozó teljesítésigazolást és számlákat. Arra hivatkozott, hogy az alperes 2010. augusztus 9. és 2012. április 23. közt nem fizette meg az esedékes - a szerződés szerint öt terhelő - szolgáltatási díjakat annak ellenére, hogy a szerződési kötelezettségének eleget tett, a közcélú igénybevételt biztosította.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Érvelése szerint a kereset időelőtti, mivel a felek között a szerződés 15. pontjában szabályozott vitarendezési eljárás elmaradt. Utalt arra, hogy kormányhatározat alapján valamennyi PPP konstrukcióban megkötött szerződés felülvizsgálata folyamatban van, mert felmerült a szolgáltatások és ellenszolgáltatások feltűnő aránytalansága, illetve a hibás teljesítés. Erre tekintettel a követelést összegszerűségében vitatta. Kifogásolta továbbá a kamatfizetés felperes által megjelölt kezdő időpontjait.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereseti kérelemnek megfelelően döntött. Határozatának indokolása szerint a felperes - nem vitatottan - szerződésszerűen teljesített, ugyanakkor az alperes nem fizette meg a kikötött, leigazolt, esedékessé vált szolgáltatási díjakat. Rámutatott, érdemi kifogást az alperes a perben nem terjesztett elő. A jövőben esedékessé váló díjak tekintetében lehetőséget látott a felperes Pp. 122. § (2) bekezdésében foglaltak alkalmazására, mivel ezt törvényi rendelkezés nem tiltja.

Az ítélettel szemben, elsődlegesen annak hatályon kívül helyezése, másodlagosan megváltoztatása és a kereset elutasítása, míg harmadlagosan részbeni megváltoztatása és a jövőben esedékessé váló szolgáltatási díjak tekintetében történő alperesi marasztalás mellőzése érdekében az alperes terjesztett elő fellebbezést. Fellebbezésének indokolásában sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem tájékoztatta őt - a alperes neve-t - az eljárásjogi jogairól és kötelezettségeiről, a bizonyításra szoruló tényekről az érvénytelenségi és szavatossági kifogás kapcsán, ezek körében a tényállást nem tisztázta. A jövőben esedékessé váló szolgáltatási díjak vonatkozásában álláspontja az volt, hogy a felek

között létrejött jogviszony olyan összetett jellegű, kölcsönös szolgáltatásra irányul, amely miatt nem sorolható a Pp. 122. § (2) bekezdésének alkalmazási körébe. Kiemelte, ezt a jogintézményt a Pp. csak olyan esetekre teszi alkalmazhatóvá, amikor az időszakos szolgáltatás és annak összege független az időszakos szolgáltatás jogosultjának egyidejű teljesítésétől, annak szerződésszerű vagy szerződésszegő voltától. Fontosnak tartotta azt

is, hogy két eltérő index alapján kerül kiszámításra a jövőben esedékessé váló - még nem ismert - díj, mivel az a szolgáltatási díj mindkét szeletét érinti. Hangsúlyozta, a perbeli szerződési konstrukció a pénzügyi lízinghez áll legközelebb, mivel a lízingbevevő a tulajdonjogot a futamidő végén megszerezheti.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helyes indokai alapján történő helybenhagyására irányult. Az alperes eljárásjogi kifogásaival kapcsolatosan kifejtette, védekezése során olyan tényeket, melyek a kereset elutasítását eredményezhetik, nem jelölt meg. Ellenkérelme nem tartalmazza, milyen okból és milyen mértékben látja fennállónak a feltűnő értékaránytalanságot, illetve miben áll és milyen terjedelmű a hibás teljesítés. Ilyen tartalmú tényállítások hiányában - e hivatkozásaival összefüggésben - bizonyításra, illetőleg a bizonyítási kötelezettség tekintetében bírói felhívásra nem kerülhetett sor. Hangsúlyozta, a jövőre vonatkozó marasztalás jogi lehetőségét a Pp. 122. § (2) bekezdése nem korlátozza az alperes által hivatkozott körre, az ellenszolgáltatástól nem függő időszakos szolgáltatásokra. Kiemelte, az elsőfokú ítélet rendelkező részének megszövegezése a jövőben esedékessé váló szolgáltatási díjak tekintetében, annak számítási módjára vonatkozóan egyértelmű, ennek kapcsán az alperest jogsérelem nem érheti.

A fellebbezés nagyrészt alaptalan.

1.) Az alperes fellebbezésében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság eljárása során nem tett eleget tájékoztatási kötelezettségének, ebből következően a tényállást kellő mértékben nem tisztázta.

A Pp. 3. § (3) bekezdése alapján az ügy urai, a felek jogosultak, egyben kötelesek arra, hogy az ügy eldöntéséhez szükséges bizonyítékaikat rendelkezésre bocsássák, bizonyítási indítványaikat előterjesszék és viseljék annak jogkövetkezményét, ha ezt elmulasztják, vagy elkéssetten tesznek e kötelezettségüknek eleget. A bíróság feladata a bizonyítási teherrel (Pp. 164. § (1) bekezdés) összefüggő előzetes tájékoztatás. A tájékoztatásnak azonban előkérdése a kereseti kérelem és - előterjesztése esetén - az ellenkérelem megfelelő, világos kifejtése, mivel enélkül a bíróság nincs abban a helyzetben, hogy a kereset teljesíthetősége szempontjából releváns tényeket meghatározza és a kapcsolódó bizonyításról tájékoztatást nyújtson.

A fellebbezés tükrében az alperes elsőfokú eljárásban előadott ellenkérelmének van meghatározó jelentősége, miután ez szabja meg, milyen körben, mértékben kell eljárásjogi szempontból a bíróságnak tájékoztatást nyújtania.

Az alperes 4/A/1. sorszám alatt csatolt védekezésében - a per érdemét érintően - akként nyilatkozott, hogy „kormányhatározat alapján folyamatban van valamennyi PPP konstrukcióban megkötött szerződés, így jelen követelés alapját képező szerződés felülvizsgálata is. Ezzel összefüggésben felmerült a szerződés szerinti

- 5 -

Gf.I.30.290/2012/7.szám

szolgáltatás és ellenszolgáltatás értékének feltűnő aránytalansága, illetve részben a hibás teljesítés kérdése, melyre tekintettel a felperesi követelés összezszerűségét alperes vitatja. Ezen körülmények részletes kimunkálására alperes további határidő biztosítását kéri."

Az alperesi képviselő a 4. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben ezzel egyezően úgy nyilatkozott, hogy a hivatkozott kormányhatározat „a perbeli szolgáltatási szerződés felülvizsgálatára is kihat, ez jelenleg folyamatban van, ennek kimenetele is befolyásolhatja” perbeli álláspontjukat.

Mindezen nyilatkozatokra figyelemmel az elsőfokú bíróság a felperest a tárgyalást elhalasztó végzésben felhívta, hogy 15 napon belül előkészítő iratban nyilatkozzon a keresetre, érdemi védekezése jogalapját és tényállását megjelölve.

A folytatólagos tárgyaláson az alperes nem jelent meg, a tárgyalási hatánapig eltelt 42 nap alatt a bíróság felhívó végzésében foglaltaknak nem tett eleget. Nem adta elő a konkrét szerződéses jogviszonyra vonatkozó érdemi védekezését, ennek körében azt, hogy mely okból, milyen mértékben - milyen, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás adott szempontú összemérése alapján készített számításra tekintettel - látja fennállónak a feltűnő értékaránytalanságot, illetőleg miben áll a szolgáltatás hibája, mennyiben valósult meg hibás teljesítés. Mindezekre kiterjedő tényelőadást nem tett, ezzel összefüggésben beszámítási kifogást, viszontkeresetet sem terjesztett elő.

Ellenkérélmé ezért nem felelt meg a Pp. 139. §-ában foglalt követelményeknek. Ennek következtében az elsőfokú bíróság nem került abba a helyzetbe, hogy az alperest - a alperes neve-t - bármilyen szükséges bizonyításról, azzal kapcsolatos kötelezettségről tájékoztassa. Konkrét, a felek jogviszonyára vonatkozó tényelőadás hiányában nincs mit bizonyítani. Ezzel összefüggésben a fellebbezési ellenkérelem (6. szám) minden tekintetben helytálló jogi érvelést tartalmaz.

A Legfelsőbb Bíróság (Kúria) 1/2009. (VI.24.) PK véleményének 2. pontja is rámutat, a tájékoztatásnak a kereseti (vizontkereseti) kérelem és az ellenkérelem (kifogás) alapjaként előadottakból kiindulva, az anyagi jogi szabályok szerint jelentős tényekre kell vonatkoznia. A 3. pont értelmében a tájékoztatást a bíróságnak a fél részére az eljárás olyan szakaszában kell megadnia, amikor a bizonyítandó tények már ismertek és megállapítható, hogy a fél nincs kellőképpen tisztában bizonyítási kötelezettsége tartalmával.

Tényelőadás hiányában tehát a bíróságot - azon a felhíváson túl, hogy a fél ellenkérelmét a jogszabályoknak megfelelően adja elő - tájékoztatási kötelezettség nem terheli. A bizonyítási kötelezettségre vonatkozó tájékoztatásnak egyébként is csak abban az esetben van helye az idézett 3. pont alapján, ha a fél nincs kellőképpen tisztában ennek tartalmával. Ez a feltétel a alperes neve esetében - amely a per vitelére megfelelő jogi apparátussal rendelkezik - hiányzik, vagyis ilyen esetben a bíróságot a tájékoztatási kötelezettség szűkebb keretek között terheli, mint például a jogi képviselő nélkül eljáró természetes személy peres fél esetében. Megjegyzi az ítéletábla, a peres felekkel szemben támasztott eljárásjogi követelmények nem csak a természetes személyekre, illetőleg a jogi személyek közül a vállalkozásokra vonatkoznak, hanem a közigazgatás megfelelő jogi képviselettel rendelkező intézményeire is. Eljárásjogi mulasztásaik

- közmagatartást formáló jelentős szerepük miatt - nem csak a perek nem kívánt elhúzódását okozzák, hanem az egyéb peres felek számára negatív precedenst teremthetnek jogi kötelezettségeik gyakorlásakor.

Jelen esetben az történt, hogy a bizonytalan, általánosságban mozgó alperesi védekezés ismeretében a bíróság megfelelő módon felhívta a konkrét védekezés, tényelőadások megtételére az alperest, majd - mivel ennek ellenére nem tett konkrét nyilatkozatot - a

bíróság a felperes ténybeli előadását valónak fogadta el, miután azt az alperes védekezése nem tette kétségessé és a periratok alapján sem merült fel kételye (hasonlóan: eBDT2010. 2212. számú eseti döntés). Az elsőfokú bíróság döntését érdemben a rendelkezésre álló peradatok alapján hozta meg.

Az alperes érdemi ellenkérelmet valójában nem terjesztett elő, azt - felhívás ellenére - elmulasztotta, a fellebbezésében állított tényekre, bizonyítékokra a Pp. 235. § (1) bekezdésének korlátozó szabálya miatt már nem hivatkozhat.

2.) A per érdemét tekintve a PPP konstrukcióban megvalósuló szerződések központi (állami) „felülvizsgálata” - az esetleges visszaélések kiszűrése, felderítése érdekében - szükséges és indokolt lehet, önmagában azonban a felülvizsgálat tényének sem általában az ilyen konstrukcióban kötött szerződésekre, sem a konkrét perbeli szerződésre jogi kihatása nincs. A „felülvizsgálat” a szerződés létrejöttét, érvényességét, hatályosságát önmagában nem érinti. Amennyiben az bármilyen visszaélést, rendellenességet derít fel, a Ptk. szerződési jogi szabályai alapján lehet és kell az adott szerződésekkel összefüggésben fellépni és a hivatkozott jogintézménytől - szerződés semmissége, megtámadása, azaz érvénytelensége, vagy szerződésszegés - függően konkrét igényt érvényesíteni. Mindaddig, amíg peres eljárás keretében eredményesen nem bizonyítják az adott szerződésre vonatkozóan a szerződés érvénytelenségét vagy a szerződésszegés tényét, a szerződésben foglaltak mindkét félre kötelező erejűek, azokat teljesíteni kell.

A szerződési jog alapelve a pacta sunt servanda, amely a szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítését követeli meg a felektől azzal a tartalommal, ahogyan a szerződéskötéskor megállapodtak (Kúria 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 1. pont). A szerződési kötőerő elve szerint az érvényesen létrejött megállapodás tartalma a feleket köti, egymás közti viszonyukban az olyan, mintha jogszabály lenne. A szerződésben foglalt kötelezettségek módosítása vagy teljesítésük megtagadása érdekében a fél nem hivatkozhat arra, hogy a szerződés megkötése után a körülményekben olyan változások következtek be, amelyeknél fogva számára a teljesítés terhesebbé vált.

A perbeli szolgáltatási szerződésben a felperes arra vállalt kötelezettséget, hogy

- a sportlétesítményt - az önkormányzat tulajdonában álló és a későbbiekben is abban maradó földterületen - saját költségére megtervezteti, kivitelezi (illetve kivitelezteti), engedélyezteteti;

- az elkészült létesítményt „köz célú igénybevétel céljára” tartós, határozott időtartamra (15 évre) - bérleti díj ellenében - az önkormányzat használatába adja;

- majd a határozott idő elteltével a létesítmény tulajdonjogát - jelképes ellenérték fejében - az önkormányzatra ruházza.

A felek által alkalmazott jogi konstrukció, a PPP szerződés tartalmában a legközelebb a pénzügyi, direkt lízingszerződéshez áll, amely nem nevesített (atipikus) szerződéses jogviszony. Direkt lízing esetén az egyik fél a saját maga által

Gf.I.30.290/2012/7.szám

előállított, gyártott, a rendelkezése alá tartozó dologra köt tartós használati szerződést a másik féllel (bérelővel). Fő célja a tartós használat, hasznosítás biztosítása, a bérleti díjat azonban - amit a peres felek szerződésükben szolgáltatási díjként nevesítettek -, nem csupán a létesítmény piaci használati értékéhez, hanem - a tartós használatot követő tulajdonszerzés lehetőségére figyelemmel - a bekerülési költséghez is igazítják. A perbeli

jogviszony sajátossága, hogy a lízingbevevőt a használati joga közcélból illeti meg, és a lízingbeadó sincs elzárva - a közcélú használaton túli időszakokban - a létesítmény használatától.

A perbeli esetben a felek a szolgáltatási (bérleti) díjban mind a használati értéket, mind a teljes bekerülési költséget figyelembe vették, ehhez mértén bontották két „szeletre” azt, melyek közül az „A” szeletben a bekerülési (finanszírozási), míg a „B” szeletben az üzemeltetési költséget, vagyis a használati értéket kalkulálták.

A rendelkezésre álló peradatok alapján a bíróság hivatalból a kereseti követelés elutasítását felvető érvénytelenségi (semmisségi) okot nem észlelt. A szerződés jóerkölsbe ütköző volta (Ptk. 200. § (2) bekezdés) akkor állapítható meg, ha az azzal elérni kívánt cél, a szerződés tárgya vagy az ott kikötött szolgáltatások jellege nyilvánvalóan sérti az általánosan elfogadott társadalmi normákat, illetve olyan szolgáltatásért kötnek ki ellenszolgáltatást, amelyért erkölcstelennek minősül az ellentételezés elvárása és elfogadása (eBDT2012. 2635. számú eseti döntés). A perbeli PPP szerződéses konstrukció, a sportlétesítmény felperesi beruházásban történő felépítése, önkormányzati használatba adása, ennek kapcsán díjfizetési kötelezettség kikötése, majd a felépítmény tulajdonjogának az önkormányzat általi, jelképes összeg ellenében - lízingkonstrukcióban - történő megszerzése a társadalom értékítéletével nem ellentétes. Az ilyen típusú szerződés a mai gazdasági viszonyok között gyakori, melyben mindkét fél realizálhat - számára fontos - előnyöket aktuális üzleti érdekeinek megfelelően. Ilyen körülmények között a rendelkezésre álló adatok alapján ez okból a szerződés semmissége nem megállapítható.

A Ptk. 201. § (2) bekezdése értelmében ha a szolgáltatás és ellenszolgáltatás között anélkül, hogy az egyik felet az ajándékozás szándéka vezetné, a szerződés megkötésének időpontjában feltűnően nagy az értékkülönbség, a sérelmet szenvedő fél a szerződést megtámadhatja.

A Legfelsőbb Bíróság (Kúria) PK 267. számú állásfoglalása szerint annak megállapításához, hogy az értékkülönbség feltűnően nagy-e, a bíróságnak vizsgálnia kell a szerződéskötés körülményeit, a szerződés egész tartalmát, a forgalmi (érték)viszonyokat, az ügylet jellegéből fakadó sajátosságokat, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás meghatározásának módját. A szolgáltatás és ellenszolgáltatás értékbeli eltérése is csak akkor ad alapot a megtámadásra, ha az eléri vagy meghaladja a feltűnő értékaránytalanság megállapításához szükséges mértéket. Ennek meghatározásához a szerződéskötéskori forgalmi és (érték)viszonyok alapján a szolgáltatás értékét kell meghatározni; az így feltárt adatok alapján megállapítható értéktől (díjtól) való jelentősebb eltérés sem elegendő azonban önmagában a szerződés megalapozott megtámadásához. Csak a szerződés teljes tartalmának és a szerződéses folyamat sajátosságainak tükrében ítéltető meg, hogy az eltérés

minősíthető-e olyan kirívónak, amely a megtámadás folytán a szerződés érvénytelenségét vonja maga után. A szerződéses folyamat körében ezért jelentősége van a szerződéskötés körülményeinek, az értékmeghatározás módjának, a szolgáltatás részeként számítandó más szolgáltatás értékének és a szerződést kötő felek külön igényeinek, sajátos érdekeltiségének is. Mindezekkel összefüggésben az alperes az elsőfokú eljárás során hivatkozást, tényelőadást nem tett, következésképpen - helyesen - e tekintetben bizonyítás sem folyt. A rendelkezésre álló adatok alapján pedig a

szolgáltatás és ellenszolgáltatás kirívóan nagy különbségére következtetni nem lehetne akkor sem, ha ezzel kapcsolatos fellebbezési hivatkozása az alperesnek értékelhető lenne. Mivel azonban a fél az elsőfokú eljárásban megtámadási kifogást nem közölt, a kereseti kérelemhez kötöttség elve alapján azt a bíróság nem vizsgálhatta (2/2010. (VI.28.) PK vélemény 5.b) pontja). A másodfokú eljárásban ennek előterjesztése pedig - a fentebb írtak szerint - a Pp. 235. § (1) bekezdésébe ütközik.

Ugyancsak nem nyilatkozott konkrétan, a perben értékelhető módon az eljárás során - és a másodfokú eljárásban sem - a szerződésszegés tekintetében az alperes. Ennek megfelelően nem is bizonyította, hogy bármiféle hibás teljesítés valósult volna meg a felperes részéről. E hivatkozásával összefüggésben is utal azonban az ítéletábra a Pp. 235. § (1) bekezdésében foglaltakra, amely akadályát képezi mindezek másodfokú eljárásbeli vizsgálatának.

3.) A Pp. 122. § (1) bekezdése főszabályként rögzíti, hogy marasztalásra irányuló kereseti kérelemnek csak lejárt követelés érvényesítése végett van helye. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése azonban lehetőséget ad le nem járt követelések érvényesítésére is, amikor kimondja, hogy - egyebek mellett - időszakos szolgáltatás iránt indított perben a marasztalásra irányuló kereseti kérelem a le nem járt szolgáltatásokra is előterjeszthető.

Az idézett jogszabályból nem vonható le az a következtetés, hogy az csak az ellenszolgáltatástól nem függő időszakos szolgáltatások esetén lenne alkalmazható (például lakáshasználati díj), azonban a felek egyidejű, kölcsönös teljesítését feltételező szolgáltatások esetében a jövőben lejárat követelésre marasztalás csak a jogviszony sajátosságai által indokolt, kivételes esetekben merülhet fel. A jövőbeli kötelezettségek teljesítésének ugyanis kölcsönösnek kell lennie. Általában nem hozható olyan jövőbeli fizetésre marasztaló rendelkezés, ahol a másik fél az őt terhelő szolgáltatási kötelezettségeknek még nem tett eleget. Ez a későbbiekben súlyos érdeksérelemhez vezethet, hiszen a jogosult fél akár olyan helyzetben is kezdeményezhet végrehajtást, amikor a kölcsönös szolgáltatások közül az őt terhelőket még nem teljesítette. Szükségessé válhat a teljesítésre kötelezett fél részéről ilyen esetben akár a perindítás is.

A perbeli szerződéses jogviszony komplex jellege, a szolgáltatási díj több „születben” történt meghatározása, a díjszámítás összetett, többlépcsős, jövőbeni körülményektől is függő metodikája, az ebből eredő bizonytalansági tényezők, továbbá a felperest a szerződés alapján terhelő, folyamatosan nyújtandó szolgáltatási kötelezettségek (például a létesítmény őrzése, karbantartása) a felperes esetleges tört havi szolgáltatásának figyelembevétele (szerződés 10.4.2. pontja), illetőleg az alkalmazható, és a szolgáltatási díjban tükröződő szankciórendszer (szerződés 10.5. és 10.7. pontjai) a jövőben lejárat követelések tekintetében történő marasztalás ellen szólnak. Ilyen körülmények között a Pp. 122. § (2) bekezdésében

Gf.I.30.290/2012/7.szám

rögzített lehetőség alkalmazása nem indokolt. A felperes ezért kizárólag a lejárt díjakat jogosult követelni, evonatkozásban az alperesi fellebbezés eredményre vezetett.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, mellőzte az alperes marasztalását a másodfokú ítélet meghozatalát követően esedékessé váló szolgáltatási díjakban,

ugyanakkor az elsőfokú ítélet meghozatalát követően lejárt további 38.551.368,- Ft összegű szolgáltatási díj és ennek középárányos időtől kezdődően a kifizetésig járó, az elsőfokú ítéletben meghatározott mértékű késedelmi kamatának megfizetésére kötelezte az alperest. Ezt meghaladóan - a 2012. november 1-től kezdődő időszakra vonatkozóan - előterjesztett keresetet, amely a még le nem járt díjakra vonatkozott, elutasította.

Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására tekintettel a Pp. 81. § (1) bekezdésének alkalmazásával az alperes által fizetendő elsőfokú eljárási költség összegét 2.500.000,- Ft-ra leszállította. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Tekintettel arra, hogy az alperes fellebbezése csak kisebb részben vezetett eredményre, kötelezte, hogy fizessen meg a felperesnek 300.000,- Ft másodfokú eljárási költséget (Pp. 81. § (1) bekezdés), amely a másodfokú eljárásbeli jogi képviseletével összefüggésben felmerült - a kifejtett munkával arányos - munkadíjat tartalmazza (32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdés).

Mivel az alperes az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 5. § (1) bekezdése alapján teljes személyes illetékmentességben részesült az eljárás során, fellebbezése pedig túlnyomó részben eredménytelennek bizonyult, a le nem rótt 2.500.000,- Ft fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad (6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés, 14. §).

Szeged, 2012. november hó 29. napján

Dr. Kemenes István sk.
a tanács elnöke

Dr. Kiss Gabriella sk.
előadó bíró

Dr. Bánfalvi-Bottyán Csilla sk.
táblabíró